

Šventiniu laikotarpiu prasideda globoti kviečianti iniciatyva: atviromis patirtimis ir iššūkiais dalinasi globėjai

„Vaikams, netekusiems tėvų globos, ypatingai reikia vieno dalyko - meilės. Nesvarbu, ar jam 10, ar 14 metų. Kai pats neprisigalvoji baimių, kad nesusitvarkysi, viskas būna realu. Tada tu pamatai, kaip ta gėlė išsiskleidžia ir koks nuostabus žmogus auga“, - sako kauniečių šeimyna Aidas ir Edita.

Keletą vaikų globojanti šeimyna - ne vieninteliai jaunos Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ir globos centrus vienijančio tinklo „Vaikai yra vaikai“ iniciatyvos „Tu gali tapti namais“ herojai. Per didžiąsias metų šventes prasidedančios iniciatyvos metu 10 globėjų ir budinčių globotojų dalinasi savo patirtimi, džiaugsmu bei iššūkiais ir kviečia tapti globėjais.

„Vaikus globojame trumpai, tačiau tas jausmas, kad tu vaikui suteikei tai, ką gali geriausia, lydi tave ir toliau bei teikia daug džiaugsmo“, - sako budinti globotoja Greta Janavičienė iš Gargždų.

„Vaikai yra vaikai“ ambasadorė, dailininkė, TV laidų vedėja Nomeda Marčėnaitė prisipažįsta, kad iki šiol sulaukia aplinkinių padėkų, jog jos atviri interviu ir pasakojimai apie įsivaikinimo patirtis, žmones pastūmėjo tapti tėvais ar globėjais.

„Geri pavyzdžiai ir šilti pasakojimai paskatina, motyvuoja, tačiau ne viskas bus lyg pro rožinius akinius. Visiems būna ligos, paauglystė, krizės, išbandymai, į kuriuos nežinos kaip reaguoti nei globėjai ar tėviai, nei vaikai. Tačiau tiek globojant, tiek įsivaikinant ar auginant biologinius vaikus, visuomet pirmoje vietoje yra besąlyginė meilė, kuri padės įveikti kliūtis“, - sako N. Marčėnaitė. Ji atkreipia dėmesį, kad globai reikia pasiruošti, lygiai taip, kaip ir savo biologinių vaikų auginimui.

„Žiemos šventės yra apie namus, apie jausmą, meilę, ryšį, santykį, dvasingumą, paramą, džiaugsmą, žmogaus stebuklą... Ir vaiko globa visas šias vertybes ir gėrybes talpina savyje, todėl tikime, kad tai yra metas, kai galime pakviesti Lietuvos žmones tapti namais vaikams, kurie jų neteko. Stebuklas mums būtų, jog po šios žmogiškumo iniciatyvos kuo daugiau žmonių susimąstytų apie vaikų globą - trumpalaikę ar ilgalaikę ir bent kelios dešimtys žmonių priimtų sprendimus globoti“, - sako Rugilė Ladauskienė, globos centrus vienijančio tinklo „Vaikai yra vaikai“ vadovė.

Kiekvienam vaikui šeima - tvirtovė

Pasak socialinės apsaugos ir darbo ministrės Monikos Navickienės, per pastaruosius kelerius metus globos sistema išgyveno nemažai pokyčių ir visi jie yra sutelkti į tai, kad visi vaikai rastų namų šilumą ir gautų kokybišką pagalbą budinčių globotojų ir globėjų šeimose be jokių tarpinių stotelių – ligoninių, institucijų, krizių centrų.

„Šiandien galime drąsiai sakyti – institucinė globa Lietuvoje nyksta. Didelis džiaugsmas tarti žodį AČIŲ tiems žmonėms, kurie, nepaisant visų iššūkių, kartais galbūt ir nuovargio, į savo šeimas priima vaikus. O mes kuriame priemones, kurios padėtų globėjams, budintiems globotojams, tėviams turėti šalia reikalingą patarimą, palaikymą ir pagalbą – būtent šiuo tikslu sukūrėme globos centrų tinklą, kuris veikia kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje. Nuolat organizuojame veiklas, skirtas stiprinti globos centrų specialistų kompetencijas. Nuo 2022 m. padidėjo vaiko globos (rūpybos) išmokos dydis, kuris pradėtas diferencijuoti ir pagal vaiko amžių. Ir toliau ieškome būdų, kaip didinti paramą ir pagalbą globėjams, budintiems globotojams, tėviams siekiant surasti dar daugiau žmonių, galinčių ir norinčių priimti į savo šeimą vaikus, netekusius tėvų globos“, – sako M. Navickienė.

2023 m. pabaigoje šeimos aplinkoje auga 4 603 tėvų globos netekę vaikai: 4 072 – globėjų (rūpintojų) šeimose, 262 – šeimynose, 269 – budinčių globotojų šeimose. Visgi dar 1 168 vaikai, daugiausia vyresnio amžiaus, gyvena institucinėje globoje ir laukia globėjų, kurie priims juos į savo šeimą.

Ilmos Skuodienės, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovės, teigimu, kiekvienam vaikui šeima – tai tvirtovė, kurioje jie jaučiasi saugūs, išgirsti, užtikrinamos jų prigimtinės teisės ir gerovė.

„Labai svarbu kurti jaukias, prasmingas iniciatyvas, kurios pakviestų atverti žmonių širdis kilniems darbams. Jos primena, kad dar yra vaikų, kurie sulaukia gražiausių metų švenčių būdami vieni ir atkreipia visuomenės dėmesį, paskatina žmones rinktis kilnų globėjo kelią. Vaikui labai svarbu turėti suaugusius asmenis, kuriais jie gali pasitikėti, turėti ryšį. Tik augdami šeimos aplinkoje vaikai augina savo meilės jausmą, pasitikėjimą, savivertę. Tad prasidedant didžiosioms metų šventėms kviečiu visus dar kartą prisiminti, ką reiškia turėti šeimą, ką reiškia augti apsuptam artimųjų dėmesio ir apsvaistyti galimybę suteikti šį jausmą vaikams, netekusiems tėvų globos“, – sako I. Skuodienė.

Trūksta globėjų ir budinčių globotojų

2023 m. pabaigoje Lietuvoje tėvų globos netekusius vaikus globojo 3582 globėjai, 272 budintys globotojai ir 55 šeimynos.

Pasak R. Ladauskienės, šalyje trūksta ir budinčių globotojų, kurie laikinai, šeimoje įvykusios krizės metu pasirūpintų vaikais, ir nuolatinių globėjų, kurie užaugintų vaikus iki pilnametystės arba kol jie taps savarankiškais žmonėmis ir iškeliaus kurti atskirų gyvenimų.

Budintys globotojai laikinai prižiūri vaiką vidutiniškai apie metus ar ilgiau, tačiau kartais – vos kelias dienas. Nuolatiniai globėjai emociniais ryšiais paprastai su vaiku susisaisto visam gyvenimui.

„Atkreipiame dėmesį, jog ypatingai trūksta budinčių ir nuolatinių globėjų netekusiems tėvų globos vaikams, kurie turi fizinės ar psichinės sveikatos sunkumų. Taip pat pastebime, kad institucijose dažniausiai auga vaikai, kuriems daugiau nei 10 metų, arba tai trijų ar daugiau vaikų brolių ir seserų grupė“, – pasakoja vaikų globos ekspertė.

Globėjais gali tapti vieniši, susituokę ar partnerystėje gyvenantys žmonės, neturintys ir turintys vaikų, nuo 21 iki 65 metų amžiaus, galintys sukurti sąlygas vaikui ar vaikams augti – būstas turi būti saugus, taip pat užtikrintos galimybės vaikui pagal amžių turėti savo erdvę žaidimams, pamokų ruošai, atskiras kambarys paaugliui, taip užtikrinant jo privatumą.

„Jeigu turite minčių, kad galėtumėte padėti bent vienam vaikui, kreipkitės dėl konsultacijų į savo miesto globos centro specialistus. Gyvas pokalbis su specialistu jums gali ypatingai padėti. Specialistai, dirbantys globos ir įvaikinimo srityje, turi specialių žinių, kurios jums gali padėti greičiau ir tvirčiau priimti sprendimą“, – pataria R. Ladauskienė.

Užauginti vaiką - laimingų žmonių privilegija

Globėjo keliu neretai apsisprendžia pasukti ir savivaldybėse ar kitose institucijose dirbantys asmenys, tiesiogiai su tėvų globos netekusiais vaikais ar būsimais globėjais bendraujantys asmenys.

„Mūsų globos istorija prasidėjo kiek netradiciškai. Įprasta, kad suaugusieji ieško globojamo vaiko, mūsų atveju viskas įvyko priešingai“, – pasakoja dr. Ina Živatkauskienė, Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėja.

Pirmojo susitikimo su Kazlų Rūdos vaikų namų globotiniu metu specialistė kalbėjo apie paauglio netinkamo elgesio pasekmes jo ateičiai, asmenybei, apie tai, kad dar nevėlu pasikeisti, tik jis turi pats pasistengti ir leisti, kad jam padėtų specialistai. Tą kartą paauglys paprašė Inos pagalbos – ji jam pažadėjo parodyti gyvenime kryptį, bet pažymėjo, kad kelią nueiti teks pačiam.

Vaikas atkakliai siekė Inos dėmesio kasdien užbėgdamas į darbą pasisveikinti, niekada anksčiau nedaręs namų darbų – ėmė konsultuotis pamokų ruošos klausimais. Tačiau vieną dieną Iną pasiekė žinia, kad bus keičiama paauglio apgyvendinimo vieta ir jis turės išvykti iš Kazlų Rūdos.

„Lemtinga diena pakeitė tolimesnį mūsų gyvenimą. Su paaugliu aptarėme, kaip bendrausime toliau, pažadėjome lankyti. Tačiau jo atsakymas „kad jei išveš, jis pas mus pėsčias pareis“ signalizavo, kad prisirišimas yra abipusis ir metas priimti sprendimą – atverti šiam vaikui savo namų duris ir širdis“, – prisimena I. Živatkauskienė.

Ji įsitikinusi: gimus vaikui ar atvėrus širdį globai – kelias labai panašus. Abiem atvejais mokomasi pažinti vienas kito poreikius, kurti saugią aplinką, prisijaukinti pomėgius, formuoti asmenybę ir transformuotis patiems – tai drąsių žmonių kelias.

„Užauginti vaiką – laimingų žmonių privilegija. Jei norite būti laimingi ir padaryti laimingu bent vieną tėvų globos netekusį vaiką – veikite ryžtingai. Matant jūsų atkaklumą, kitiems neliks nieko kito kaip tik jus palaikyti, esant poreikiui, padėti. Jūs galite būti tie, kurie savo sprendimu atverti širdį pakeisite vaiko ir visų jo sekančių kartų likimus. Argi tai neprilygsta stebuklui?“, – klausia globėja.

Gavau galimybę augti ir tobulėti

Globėjais prieš penkiolika metų tapo ir Laima Nausėdaitė su vyru. Laima yra globos ir įvaikinimo specialistė, dirba Paramos vaikams centre, taip pat yra tėvystės programos „Neįtikėtini metai“ mokymų vadovė.

„Kiekviena šeima unikali. Vieni globėjai gauna galimybę padėti ir tai juos praturtina, įprasmina. Kitai šeimai vaikai praplečia pasaulio matymą, jie atranda suvokimą, kad žmonės gyvena įvairiai, išeina iš, taip vadinamo, savo socialinio burbulo ir tai jiems yra dovana. O mes gavome galimybę augti, tobulėti, per kito pažinimą pažinti save“, – sako šiuo metu 17-metį paauglį globojanti specialistė.

Jai didžiausiu iššūkiu buvo priimti vaiką tokį, koks jis yra, ir situaciją tokią, kokia ji kartais yra, be galimybės kažką pakeisti, o tiesiog išbūti. „Labai svarbu išdrįsti keistis, leisti sau mokytis iš vaikų. Kiek jie turi atsparumo, išminties ir lengvumo, kurio mums, suaugusiems, taip dažnai trūksta, gebėjimo būti čia ir dabar“, – sako L. Nausėdaitė, patarianti nuo pat pradžių būti atviru su savimi ir, pageidautina, su specialistais dėl visų globos baimių, kokios jos bebūtų.

Šventiniu laikotarpiu prasideda globoti kviečianti iniciatyva:
atviromis patirtimis ir iššūkiais dalinasi globėjai

Visą informaciją apie globą ir įvaikinimą surasite <http://www.globoscentrai.lt>, taip pat paskambinus į nemokamą Vaiko teisių liniją 8 800 10 800.

